РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 6 (65)

Листопад – грудень 2025 р.

DOI 10.53672/ej.6.2025

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.6.2025

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2025, № 6 (65)

листопад – грудень 2025 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.6.2025[1]
ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2025. — № 6 (65) (листопад – грудень 2025). — 52 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2025
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2025

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 13

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *13*

Хлонь О. М. Екзистанційні проблеми виявлення брехні у спілкуванні з іноземцями в контексті розуміння етнопсихології та психології конфлікту 13

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *16*

Тимцуник Є. Історико-аналітичний огляд емпіричних досліджень методу опитування з використанням поліграфа. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки. Том 12 № 1 (2019). - С. 301-316 . . 16

1.3. Судова практика *20*

Верховний Суд (Касаційний господарський суд). Верховний Суд опублікував огляд актуальної судової практики КГС ВС за вересень 2025 року 20

Верховний Суд (Касаційний господарський суд). Верховний Суд опублікував огляд за результатами аналізу судової практики та судової статистики постановлення ухвал про відмову у відкритті касаційного провадження КГС ВС 23

Верховний Суд. Верховний Суд опублікував огляд судової практики щодо забезпечення позову в господарському та цивільному судочинстві 26

Верховний Суд. Захист прав військовослужбовців: Голова Верховного Суду Станіслав Кравченко і судді ВС взяли участь у дискусії щодо розвитку військового права 29

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 33

День захисту дітей: роль суду у забезпеченні прав та інтересів дитини 33

Принцип найкращих інтересів дитини має визначати кожне рішення у справах, що стосуються дітей – суддя ВС у КЦС 33

УВАГА! До 06 березня 2026 року до ЦЕКК, судові експерти, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, які в період во-

єнного стану не підтверджували кваліфікацію судового експерта мають подати документи на підтвердження кваліфікації 33

Огляд судової практики Верховного Суду щодо визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження (ст. 349 КПК України) 34

Коли дитина може подати заяву до суду: правові умови та обов'язки учасників розгляду - пояснює Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції 34

Судова практика. Строк дії рішення про визнання фізичної особи недієздатною визначається судом, але не може перевищувати двох років 35

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 38

Окуломоторний тест на виявлення обману (ODT) 38

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 40

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 43

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 46

ВИХІДНІ ДАНІ 52

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Що означає «реферативно-науковий журнал»? Це видання, у якому оригінальні наукові статті поєднано з рефератами праць, уже опублікованих деінде. Реферат коротко передає зміст першоджерела, а під його назвою наведено, де і коли працю оприлюднено вперше. Позначка «Реферат» біля матеріалу підказує: повний текст варто прочитати в першоджерелі, а наш журнал допоможе його знайти.[1]

Шановні читачі! Цей номер — запрошення подивитися на право очима психолога й експерта. У випуску 2025, № 6 (65) — 6 матеріалів; у центрі уваги: правові позиції Верховного Суду, поліграф і виявлення обману, нормативне регулювання експертизи.

> *Новина зі світу судової експертизи. Міжнародний симпозіум керівників судово-експертних установ INTERPOL відбувається раз на три роки в Генеральному секретаріаті в Ліоні. Це головний форум для оглядів 16 основних видів криміналістичних доказів за попередні три роки; 21-й симпозіум пройшов 4–6 листопада 2025 року.*[2]

Судовими експертами не народжуються — ними стають завдяки знанням, практиці й цікавості. Цей номер — добрий початок. Свіжі події — у розділі «Новини журналу».

Редакція журналу

> **Цифри війни.** Війна, яку російська федерація розв’язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 31 грудня 2025 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 14 999 цивільних осіб, серед них 763 дітей, і поранення 40 601 цивільних осіб, серед них 2 486 дітей. За кожною цифрою —

людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[3]

Рятувальники ДСНС ліквідовують наслідки російського удару по житловому будинку в Тернополі 19 листопада 2025 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[4]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загинула, її син зазнав поранення[5]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Коханій» (лютий 2015 р.)[6]

Читати вірш «Коханій» у збірнику (с. 27)

Судді — жертви війни. Станом на 31.12.2025 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше четверо суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[5]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[7]; Анатолій Нагорний (голова Веселівського районного суду Запорізької області, загинув на фронті в листопаді 2023 р.)[8]; Леонід Лобойко (суддя Верховного Суду, 28.09.2024)[9]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[10]. Пам'ятаємо кожного.

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. 21st International Forensic Science Managers' Symposium. INTERPOL. URL: https://www.interpol.int/en/How-we-work/Forensics/Forensic-Symposium (data zvernennia: 04.11.2026).

3. HRMMU/OHCHR, "Ukraine: Protection of civilians in armed conflict — December 2025 update" (opubl. 12.01.2026). URL: https://ukraine.ohchr.org/sites/default/files/2026-01/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20%28December%202025%29_ENG.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

4. DSNS Ukrainy. Riatuvalnyky DSNS likvidovuiut naslidky rosiiskoho udaru po zhytlovomu budynku v Ternopoli 19 lystopada 2025 r [State Emergency Service Rescuers Eliminating the Consequences of a Russian Strike on a Residential Building in Ternopil on 19 November 2025] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Destructions_in_Ternopil_after_Russian_attack,_2025-11-19_(01).webp (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Suddiu z Chernihova vbyly pry sprobi evakuatsii [Judge from Chernihiv Killed While Trying to Evacuate]. Sudovyi reporter : vebsait. 2022. 4 berez. URL: https://sudreporter.org/suddyu-z-chernigova-vbyly-pry-sprobi-evakuacziyi/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

6. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

7. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

8. Zakhyshchaiuchy Ukrainu, zahynuv holova Veselivskoho raionnoho sudu Zaporizkoi oblasti Anatolii Nahornyi [Anatolii Nahornyi, Head of the Vesele District Court of Zaporizhzhia Region, Killed Defending Ukraine]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2023. 26 lystop. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/zahisauci-ukrainu-zaginuv-golova-veselivskogo-ra-

jonnogo-sudu-zaporizkoi-oblasti-anatolij-nagornij (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

9. Vyshcha rada pravosuddia vyslovliuie shchyre spivchuttia z pryvodu smerti suddi Verkhovnoho Sudu Leonida Loboika [The High Council of Justice Expresses Sincere Condolences on the Death of Supreme Court Judge Leonid Loboiko]. Vyshcha rada pravosuddia : ofitsiinyi vebsait. 2024. 28 veres. URL: https://hcj.gov.ua/news/vyshcha-rada-pravosuddya-vyslovlyuye-shchyre-spivchuttya-z-pryvodu-smerti-suddi-verhovnogo-sudu (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

10. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Екзистанційні проблеми виявлення брехні у спілкуванні з іноземцями в контексті розуміння етнопсихології та психології конфлікту[1]

Хлонь О. М.

Оригінальна публікація · оприлюднено 10.06.2025

Анотація. Зростання міжнародних контактів, міграція та поширення відеозв'язку ускладнюють розпізнавання обману, коли співрозмовники належать до різних культур: невербальні сигнали, норми емоційної експресії та ставлення до правди в них не збігаються. Хлонь О. М. аналізує екзистенційні проблеми виявлення брехні у спілкуванні з іноземцями з огляду на етнопсихологічні особливості та вплив брехні на виникнення й розв'язання конфліктів. Теоретичну основу становлять праці Ж.-П. Сартра (брехня як «нещирість», mauvaise foi), П. Екмана (мікровирази обличчя), Г. Хофстеде (культурні виміри, зокрема індивідуалізм і колективізм), Д. Мацумото й Х. С. Хвана, К. Томаса (психологія конфлікту), А. Врея та співавторів (вербальні ознаки обману), Е. Светієвої й М. Франка, Р. Левіна, А. Норензаяна і К. Філбріка. Автор показує, як культурні відмінності породжують хибні висновки: прямий погляд у західних культурах пов'язують із чесністю, тоді як у багатьох азійських його уникнення є знаком поваги; стриманість жителів Японії чи Північної Європи ускладнює аналіз міміки, а жвава жестикуляція в Італії чи Латинській Америці може помилково сприйматися як нервозність; у висококонтекстних культурах неправду маскують увічливі формулювання. Окремо розглянуто механізми, через які брехня чи сама підозра в ній загострює конфлікт: руйнування довіри, різне етичне оцінювання перебільшень, вплив стереотипів. Екзистенційний вимір автор пов'язує з тривогою людини, яка втрачає довіру не лише до іншого, а й до власного розуміння реальності. Серед підходів до виявлення обману в міжкультурному контексті названо аналіз невербальних сигналів з урахуванням культурного контексту, когнітивний підхід (підвищене когнітивне навантаження на того, хто говорить неправду), контекстуальний аналіз та емоційний інтелект. Практичні рекомендації стосуються розвитку культурної компетентності, відмови від стереотипів, використання відкритих запитань і відновлення довіри через відкритий діалог. Стаття буде корисною психологам, медіато-

рам і фахівцям, які опитують іноземців або працюють у міжкультурних конфліктах.

Ключові слова: виявлення брехні, обман, міжкультурне спілкування, етнопсихологія, психологія конфлікту, екзистенційний підхід, невербальна поведінка, культурні відмінності, емоційний інтелект, культурна компетентність.

Existential Problems of Lie Detection in Communication with Foreigners in the Context of Ethnopsychology and the Psychology of Conflict

Khlon O. M.

Abstract. Growing international mobility, migration and video-mediated communication make deception harder to recognise when interlocutors come from different cultures, because nonverbal cues, display rules and attitudes to truth vary. Khlon O. M. examines the existential problems of lie detection in communication with foreigners, taking into account ethnopsychological characteristics and the role of lying in the emergence and resolution of conflicts. The analysis draws on J.-P. Sartre's notion of bad faith, P. Ekman's work on facial microexpressions, G. Hofstede's cultural dimensions, D. Matsumoto and H. S. Hwang on culture and emotion, K. Thomas on conflict processes and A. Vrij and colleagues on verbal lie detection. The author shows how cultural norms produce misjudgements: direct eye contact signals honesty in Western cultures, whereas avoiding it may express respect in many Asian ones; emotional restraint hampers the reading of facial expressions, while lively gesturing may be mistaken for nervousness; in high-context cultures untruth may be hidden behind polite indirect wording. Lying, or merely suspecting it, is presented as a trigger of conflict escalation through loss of trust, divergent ethical assessments of exaggeration and the influence of stereotypes. Existentially, such conflict makes a person doubt not only the other but also their own grasp of reality. The approaches reviewed include culturally informed analysis of nonverbal cues, the cognitive load approach, contextual analysis and emotional intelligence. Practical recommendations cover developing cultural competence, avoiding stereotypes, asking open-ended ques-

tions and restoring trust through dialogue. The paper is relevant for psychologists, interviewers and mediators working across cultures.

Keywords: lie detection, deception, intercultural communication, ethnopsychology, psychology of conflict, existential approach, non-verbal behaviour, cultural differences, emotional intelligence, cultural competence.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 10.06.2025.

REFERENCES

1. Khlon O. M. Ekzystantsiini problemy vyiavlennia brekhni u spilkuvanni z inozemtsiamy v konteksti rozuminnia etnopsykholohii ta psykholohii konfliktu [Existential Problems of Lie Detection in Communication with Foreigners in the Context of Ethnopsychology and the Psychology of Conflict]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 6 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/15582-khlon-o-m-ekzistantsijni-problemi-viyavlennya-brekhni-u-spilkuvanni-z-inozemtsyami-v-konteksti-rozuminnya-etnopsikhologiji-ta-psikhologiji-konfliktu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Історико-аналітичний огляд емпіричних досліджень методу опитування з використанням поліграфа. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки. Том 12 № 1 (2019). - С. 301-316[1]

Тимцуник Є.

Реферат · оприлюднено 23.12.2025

Реферат. Євген Тимцуник, здобувач Воєнно-дипломатичної академії імені Євгена Березняка, у статті, опублікованій 2019 року в «Збірнику наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки» (т. 12, № 1,

с. 301–316), з'ясовує, наскільки обґрунтованими є дані про точність опитування з використанням поліграфа. Автор розглядає результати основних наукових системних узагальнень емпіричних досліджень, присвячених точності поліграфологічного методу, і окреслює показники, на яких ґрунтується диференційований підхід до визначення достовірності його результатів: валідність, надійність, чутливість і специфічність. Огляд охоплює найґрунтовніші емпіричні дослідження точності опитування на поліграфі та розкриває критерії, за якими їх оцінюють. Тимцуник доходить висновку, що за майже столітню історію поліграфологічного методу здійснено відносно небагато емпіричних досліджень належної якості, результати яких придатні для вивчення валідності й надійності опитування. Висока точність, виявлена в наукових працях, на його думку, досяжна лише за ідеальних умов, коли сторонні чинники не впливають на процедуру. Оскільки єдиного науково-теоретичного підходу немає, а механізми виникнення фізіологічних реакцій вивчено недостатньо, найдієвішим напрямом дослідження достовірності опитування з використанням поліграфа автор вважає аналіз результатів практичного застосування методу. Окремо він називає чинники, які не були враховані в системних узагальненнях емпіричних досліджень точності й потребують подальшого вивчення. Для судових експертів, поліграфологів і юристів праця може слугувати орієнтиром під час оцінювання наукової обґрунтованості поліграфологічних висновків і меж їхньої доказової сили. Журнал подає реферат разом із DOI статті та резервним посиланням на її повний текст, тож читач може звернутися до оригіналу й перевірити наведені положення. Реферат доповнено нагадуванням редакції про те, що 25 жовтня 2021 року в Україні змінами № 10 до Національного класифікатора професій ДК 003:2010 уведено професію «Поліграфолог» і затверджено її кваліфікаційну характеристику.

Ключові слова: поліграф, опитування з використанням поліграфа, діагностика брехні, емпіричні дослідження, валідність, на-

дійність, чутливість, специфічність, точність поліграфологічного методу, поліграфолог.

A Historical and Analytical Review of Empirical Studies on the Method of Questioning Using a Polygraph

Tymtsunyk Ye.

Abstract. Tymtsunyk Ye., a researcher at the Yevhen Bereznyak Military Diplomatic Academy, reviews the main systematic syntheses of empirical research on the accuracy of polygraph examinations in a paper published in 2019 in the Collection of Scientific Papers of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Psychological Sciences series (vol. 12, no. 1, pp. 301–316). The study identifies the indicators used in a differentiated approach to establishing the reliability of polygraph results, namely validity, reliability, sensitivity and specificity, and describes the criteria applied in the most thorough empirical studies of polygraph accuracy. The author finds that over the almost century-long history of the method relatively few empirical studies of adequate quality have been conducted whose results can be used to assess the validity and reliability of polygraph testing. In his view, the high accuracy reported in the literature can be achieved only under ideal conditions in which extraneous factors are absent. Given the lack of a unified theoretical framework and the limited understanding of the mechanisms that generate physiological reactions, analysis of the results of the practical application of the method remains the most productive way to study its reliability. The paper also points to factors that existing systematic reviews have not taken into account and that require further research. For forensic experts, polygraph examiners and lawyers, the review offers a reference point for judging the scientific basis and evidentiary limits of polygraph findings. The journal's summary adds an editorial reminder that on 25 October 2021 the occupation of polygraph examiner and its qualification description were introduced in Ukraine by Amendment No. 10 to the National Classifier of Occupations DK 003:2010.

Keywords: polygraph, polygraph examination, lie detection, empirical research, validity, reliability, sensitivity, specificity, accuracy, polygraph examiner.

Першоджерело: Тимцуник Є. Історико-аналітичний огляд емпіричних досліджень методу опитування з використанням поліграфа. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки. 2019. Т. 12, № 1. С. 301–316. DOI.[2] DOI: **10.32453/5.v12i1.153**[2]. Реферат оприлюднено в журналі 23.12.2025.

REFERENCES

1. Tymtsunyk Ye. Istoryko-analitychnyi ohliad empirychnykh doslidzhen metodu opytuvannia z vykorystanniam polihrafa. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [A Historical and Analytical Review of Empirical Studies on the Method of Questioning Using a Polygraph]. Seriia: Psykholohichni nauky. Tom 12 № 1 (2019). - C. 301-316 : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 6 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/17127-timtsunik-e-istoriko-analitichnij-oglyad-empirichnikh-doslidzhen-metodu-opituvannya-z-vikoristannyam-poligrafa-zbirnik-naukovikh-prats-natsionalnoji-akademiji-derzhavnoji-prikordonnoji-sluzhbi-ukrajini-seriya-psikhologichni-nauki-tom-12-1-2019-c-301-316 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Tymtsunyk Ye. Istoryko-analitychnyi ohliad empirychnykh doslidzhen metodu opytuvannia z vykorystanniam polihrafa [A Historical and Analytical Review of Empirical Studies of the Polygraph Interview Method]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriia: Psykholohichni nauky. 2019. T. 12, № 1. S. 301–316. DOI. DOI: https://doi.org/10.32453/5.v12i1.153. URL: https://doi.org/10.32453/5.v12i1.153 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВА ПРАКТИКА

Верховний Суд опублікував огляд актуальної судової практики КГС ВС за вересень 2025 року[1]

Верховний Суд (Касаційний господарський суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 03.11.2025

Реферат. Огляд актуальної судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за вересень 2025 року Верховний Суд оприлюднив 3 листопада 2025 року; повний текст розміщено на порталі «Судова влада України» у форматі PDF. Документ узагальнює правові висновки, сформульовані в постановах КГС ВС у кількох категоріях спорів господарської юрисдикції. Найбільший блок стосується банкрутства. Суд визначив підстави відкриття провадження у справі про банкрутство майнового поручителя, який не є боржником за основним зобов'язанням, і водночас дійшов висновку, що таку справу щодо поручителя не можна відкрити, якщо для основного боржника затверджено план досудової санації, яким змінено строк виконання основного зобов'язання. Окремо з'ясовано наслідки неповідомлення члена комітету кредиторів про засідання, а також наслідки ненадання боржником розпоряднику майна бухгалтерських та інших документів, доступу до електронних баз даних і відомостей про місцезнаходження майна, зокрема з огляду на територію проведення активних бойових дій. У справі, пов'язаній з антимонопольним і конкурентним законодавством, висновок стосується застосування права суду зупинити виконання рішення Антимонопольного комітету України з метою забезпечення позову про визнання цього рішення недійсним. Корпоративний розділ охоплює відповідальність голови правління акціонерного товариства за наказ про преміювання, виданий на підставі неправомірного рішення наглядової ради; відсутність об'єктивної можливості кваліфікувати договір як значний правочин, якщо на момент укладення його вартість не була визна-

чена конкретно і пов'язувалася з вартістю фактично наданих послуг; правовий статус спадкоємця частки у статутному капіталі ТОВ і межі охорони спадкового майна; позачергові витрати на обслуговування рахунку в цінних паперах банку в процедурі ліквідації. У земельних відносинах визначальним критерієм для встановлення ціни викупу визнано вартість об'єкта приватизації на дату укладення договору купівлі-продажу. Юристам, арбітражним керуючим і судовим експертам, які працюють у господарських спорах, огляд дає змогу швидко звірити свої позиції з актуальною касаційною практикою; для судово-психологічної експертизи він має переважно довідкове значення.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний господарський суд, огляд судової практики, банкрутство, майновий поручитель, план досудової санації, Антимонопольний комітет України, забезпечення позову, корпоративні спори, значний правочин, спадкування частки в статутному капіталі, ціна викупу об'єкта приватизації.

The Supreme Court Has Published a Review of Current Case Law of the Cassation Commercial Court for September 2025

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud).

Abstract. On 3 November 2025 the Supreme Court of Ukraine released a review of current case law of its Cassation Commercial Court for September 2025, published in full as a PDF on the Judiciary of Ukraine portal. The review summarises legal conclusions reached in resolutions on several categories of commercial disputes. In insolvency matters the Court addressed the grounds for opening bankruptcy proceedings against a property surety who is not the debtor under the principal obligation and held that such proceedings cannot be opened where a pre-trial rehabilitation plan approved for the principal debtor has changed the due date of the principal obligation. It also examined the consequences of failing to notify a member of the creditors' committee of a meeting and of a debtor's failure to give the interim receiver accounting records, access to electronic databases and information on

the location of assets, including in areas of active hostilities. In competition law, the review concerns the court's power to suspend enforcement of a decision of the Antimonopoly Committee of Ukraine as a measure securing a claim to invalidate that decision. Corporate law positions deal with the liability of the chairman of a joint-stock company's management board for a bonus order based on an unlawful supervisory board decision, the impossibility of classifying a contract as a major transaction when its value was not fixed at signing, the status of an heir to a share in a limited liability company and the limits of protecting inherited property, and extraordinary expenses for a securities account of a bank in liquidation. In land relations, the value of a privatised object on the date of the sale contract was recognised as the decisive criterion for the buyout price. The review gives lawyers and experts in commercial disputes a concise guide to current cassation positions.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Cassation Commercial Court, case law review, bankruptcy, property surety, pre-trial rehabilitation plan, Antimonopoly Committee of Ukraine, interim measures, corporate disputes, major transaction, privatisation.

Першоджерело: Огляд актуальної судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за вересень 2025 року.[2] Реферат оприлюднено в журналі 03.11.2025.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud). Verkhovnyi Sud opublikuvav ohliad aktualnoi sudovoi praktyky KHS VS za veresen 2025 roku [The Supreme Court Has Published a Review of Current Case Law of the Cassation Commercial Court for September 2025] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 6 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/16736-verhovnij-sud-opublikuvav-oglyad-aktualnoyi-sudovoyi-praktiki-kgs-vs-za-veresen-2025-roku (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Ohliad aktualnoi sudovoi praktyky Kasatsiinoho hospodarskoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu za veresen 2025 roku [Review of Current

Case Law of the Commercial Cassation Court Within the Supreme Court for September 2025]. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KGS_09_2025.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Верховний Суд опублікував огляд за результатами аналізу судової практики та судової статистики постановлення ухвал про відмову у відкритті касаційного провадження КГС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний господарський суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 07.11.2025

Реферат. Тематичний огляд, оприлюднений Верховним Судом 6 листопада 2025 року, присвячено ухвалам Касаційного господарського суду у складі ВС про відмову у відкритті касаційного провадження, постановленим у 2024 році та І півріччі 2025 року. Документ поєднує статистичний аналіз процесуальних звернень, поданих без дотримання вимог для відкриття касаційного провадження, аналіз підстав відмови за ст. 293 ГПК України, особливості касаційного оскарження у справах про банкрутство та практику застосування ст. 43 ГПК України щодо зловживання процесуальними правами. За даними огляду, у 2024 році до КГС ВС надійшло майже 10,3 тис. звернень, з яких 41,7 % (4,3 тис.) не відповідали вимогам; у 80 % таких випадків у відкритті провадження відмовлено, у 20 % скарги повернуто. Майже 77 % ухвал про відмову постановлено з підстави п. 1 ч. 1 ст. 293 ГПК, тобто через оскарження рішень, які не підлягають касаційному перегляду: передусім у малозначних справах і справах із ціною позову до 500 прожиткових мінімумів без обґрунтування винятків, передбачених п. 2 ч. 3 ст. 287 ГПК, а також постанов апеляційних судів щодо ухвал, не віднесених до переліку оскаржуваних. Інші підстави (повторне оскарження, неповажність причин пропуску строку, наявність висновку ВС щодо подібних правовідносин, очевидна правильність застосування норми права за ч. 2 ст. 293 ГПК) застосовано значно рідше. Огляд спирається на п. 8 ч. 1 ст. 129 Конституції України та постано-

ву Великої Палати ВС від 18.05.2021 у справі № 914/1570/20, за якою процесуальні «фільтри» не порушують права на доступ до суду, і наводить приклади ухвал, зокрема у справі № 904/2061/24, де провадження відкрито завдяки належному обґрунтуванню винятків. Для справ про банкрутство наголошено на вичерпності переліку оскаржуваних судових рішень у ч. 3 ст. 9 Кодексу України з процедур банкрутства. Статтю 43 ГПК застосовано у 20 % ухвал про відмову та повернення, зокрема за багаторазове подання скарг на рішення, що не підлягають оскарженню. Адвокатам і представникам сторін огляд допомагає заздалегідь оцінити процесуальні ризики касаційної скарги.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний господарський суд, касаційне оскарження, відмова у відкритті касаційного провадження, стаття 293 ГПК України, малозначні справи, судова статистика, банкрутство, Кодекс України з процедур банкрутства, зловживання процесуальними правами, доступ до суду.

The Supreme Court Has Published a Review Based on the Analysis of Case Law and Judicial Statistics on Rulings Refusing to Open Cassation Proceedings in the Cassation Commercial Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud).

Abstract. Released by the Supreme Court of Ukraine on 6 November 2025, this thematic review analyses rulings of the Cassation Commercial Court refusing to open cassation proceedings in 2024 and the first half of 2025. It combines statistics on procedural applications filed without meeting the requirements for opening cassation proceedings, an analysis of the grounds for refusal under Article 293 of the Commercial Procedure Code of Ukraine, the specifics of cassation appeals in bankruptcy cases and the application of Article 43 of the Code on abuse of procedural rights. In 2024 the Court received almost 10,300 applications, of which 41.7% (about 4,300) did not meet the requirements; proceedings were refused in 80% of these cases and the appeals were returned in 20%. Nearly 77% of refusals were based on Article 293(1)(1), mainly appeals in small-value cases or cases with a claim value below

500 subsistence minimums that gave no reasons for the exceptions listed in Article 287(3)(2), and appeals against appellate decisions on rulings not subject to cassation review. Other grounds, such as repeated appeals, missed time limits without valid reasons, an existing Supreme Court conclusion on similar legal relations and the obvious correctness of the application of law, were used far less often. The review relies on Article 129 of the Constitution and on the Grand Chamber's resolution of 18 May 2021 in case No. 914/1570/20, which held that procedural filters do not violate the right of access to court. For bankruptcy cases it stresses that the list of appealable decisions in Article 9(3) of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures is exhaustive. Article 43 was applied in 20% of rulings on refusal or return. Lawyers can use the review to assess procedural risks before filing a cassation appeal.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Cassation Commercial Court, cassation appeal, refusal to open cassation proceedings, Commercial Procedure Code of Ukraine, small-value cases, judicial statistics, bankruptcy, abuse of procedural rights, access to court.

Першоджерело: Огляд за результатами аналізу судової практики та судової статистики постановлення ухвал про відмову у відкритті касаційного провадження Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.[2] Реферат оприлюднено в журналі 07.11.2025.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud). Verkhovnyi Sud opublikuvav ohliad za rezultatamy analizu sudovoi praktyky ta sudovoi statystyky postanovlennia ukhval pro vidmovu u vidkrytti kasatsiinoho provadzhennia KHS VS [The Supreme Court Has Published a Review Based on the Analysis of Case Law and Judicial Statistics on Rulings Refusing to Open Cassation Proceedings in the Cassation Commercial Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 6 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/16764-verhovnij-sud-opublikuvav-oglyad-za-rezultatami-analizu-sudovoyi-praktiki-ta-sudovoyi-statistiki-postanovlennya-uhval-pro-

vidmovu-u-vidkritti-kasacijnogo-provadzhennya-kgs-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Ohliad za rezultatamy analizu sudovoi praktyky ta sudovoi statystyky postanovlennia ukhval pro vidmovu u vidkrytti kasatsiinoho provadzhennia Kasatsiinoho hospodarskoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu [Review Based on the Analysis of Case Law and Judicial Statistics on Rulings Refusing to Open Cassation Proceedings of the Commercial Cassation Court Within the Supreme Court]. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KGS_Analiz_vidmov_2024_2025.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Верховний Суд опублікував огляд судової практики щодо забезпечення позову в господарському та цивільному судочинстві[1]

Верховний Суд.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 12.11.2025

Реферат. Систематизований огляд судової практики Верховного Суду щодо забезпечення позову в господарському та цивільному судочинстві охоплює рішення, внесені до Єдиного державного реєстру судових рішень з 2018 року до вересня 2025 року, і побудований у зручному для пошуку форматі «запитання – відповідь». Шість розділів присвячено загальним положенням про забезпечення позову (мета, передумови, тягар доказування, юрисдикція, апеляційний і касаційний перегляд, зустрічне забезпечення), окремим заходам (арешт майна та коштів, заборона вчиняти певні дії, зупинення стягнення за виконавчим документом, арешт морського судна), особливостям у справах про банкрутство, земельних, корпоративних і сімейних спорах за участю дітей, спорах щодо інтелектуальної власності та конкуренції, а також забезпеченню позову у справах третейських судів і міжнародного комерційного арбітражу, скасуванню заходів і зустрічному забезпеченню. Серед ключових позицій: обов'язок заявника обґрунтувати необхідність забезпечення; критерії наявності спору, ризику неефективного захисту, співмірності заходу з позовними вимогами та

відсутності зловживання правами (постанова Великої Палати ВС від 24.04.2024 у справі № 754/5683/22); недопустимість арешту майна третьої особи, навіть залученої до справи; одночасний арешт майна і коштів у межах ціни позову не є подвійним забезпеченням. Огляд нагадує, що зупинення дії рішення Антимонопольного комітету як захід забезпечення тотожне задоволенню позову (ч. 11 ст. 137 ГПК України), а зупинення стягнення за виконавчим написом нотаріуса лише призупиняє процедуру до вирішення спору. Висвітлено також правила арешту суден, вжиття заходів в апеляційній інстанції та межі касаційного оскарження відповідних ухвал (постанова ВП ВС від 18.05.2021 у справі № 914/1570/20). Документ адресовано юристам, адвокатам, суддям, арбітражним керуючим і науковцям як практичний інструмент прогнозування рішень; для судово-експертної спільноти він має довідкове значення, зокрема розділ про сімейні спори за участю дітей.

Ключові слова: Верховний Суд, забезпечення позову, заходи забезпечення позову, арешт майна, співмірність заходів, зустрічне забезпечення, господарське судочинство, цивільне судочинство, арешт морського судна, міжнародний комерційний арбітраж, огляд судової практики.

The Supreme Court Has Published a Review of Case Law on Securing a Claim (Interim Measures) in Commercial and Civil Proceedings

Verkhovnyi Sud.

Abstract. The Supreme Court of Ukraine has published a systematised review of its case law on interim measures securing a claim in commercial and civil proceedings, covering decisions entered in the Unified State Register of Court Decisions from 2018 to September 2025 and arranged in a question-and-answer format. Six sections deal with general provisions (purpose, preconditions, burden of proof, jurisdiction, appellate and cassation review), specific measures (attachment of property and funds, prohibition of certain actions, suspension of enforcement under writs, arrest of sea vessels), particular categories of disputes (bankruptcy, land, corporate and family disputes involving

children, intellectual property and competition), interim measures in cases referred to arbitral tribunals and international commercial arbitration, revocation of measures and counter-security. Key positions include the applicant's duty to justify the need for a measure; the criteria of an existing dispute, a risk that effective protection will be impossible, proportionality to the claims and absence of abuse of rights, as formulated by the Grand Chamber on 24 April 2024 in case No. 754/5683/22; the inadmissibility of attaching the property of a third party; and the view that simultaneous attachment of property and funds within the value of the claim is not double security. Suspending a decision of the Antimonopoly Committee as an interim measure is treated as equivalent to granting the claim (Article 137(11) of the Commercial Procedure Code), whereas suspending enforcement under a notary's writ merely pauses the procedure until the dispute is resolved. The review also covers ship arrest, measures at the appellate stage and the limits of cassation review of such rulings. It is intended for lawyers, judges, insolvency practitioners and researchers.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, interim measures, securing a claim, attachment of property, proportionality, counter-security, commercial proceedings, civil proceedings, ship arrest, international commercial arbitration, case law review.

Першоджерело: Огляд судової практики щодо забезпечення позову в господарському та цивільному судочинстві (рішення, внесені до ЄДРСР з 2018 року по вересень 2025 року) / Верховний Суд.[2] Реферат оприлюднено в журналі 12.11.2025.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud. Verkhovnyi Sud opublikuvav ohliad sudovoi praktyky shchodo zabezpechennia pozovu v hospodarskomu ta tsyvilnomu sudochynstvi [The Supreme Court Has Published a Review of Case Law on Securing a Claim (Interim Measures) in Commercial and Civil Proceedings] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 6 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/16798-verhovnij-sud-opublikuvav-oglyad-

sudovoyi-praktiki-shodo-zabezpechennya-pozovu-v-gospodarskomu-ta-civilnomu-sudochinstvi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Ohliad sudovoi praktyky shchodo zabezpechennia pozovu v hospodarskomu ta tsyvilnomu sudochynstvi (rishennia, vneseni do YEDRSR z 2018 roku po veresen 2025 roku) [Review of Case Law on Securing a Claim in Commercial and Civil Proceedings (Decisions Entered into the Unified State Register of Court Decisions from 2018 to September 2025)] / Verkhovnyi Sud. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_VS_zabezp_pozov_2018_2025.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Захист прав військовослужбовців: Голова Верховного Суду Станіслав Кравченко і судді ВС взяли участь у дискусії щодо розвитку військового права[1]

Верховний Суд.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 13.11.2025

Реферат. Повідомлення Верховного Суду висвітлює експертне обговорення «Захист прав військовослужбовців: наука і практика: синергія та міждисциплінарність», організоване Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України як майданчик для діалогу суддів, науковців і законодавця щодо розвитку військового права. Голова ВС Станіслав Кравченко пов'язав захист прав військовослужбовців зі здатністю України діяти як демократична правова держава під час війни та навів дані про навантаження: станом на кінець жовтня 2025 року в Касаційному адміністративному суді перебувало понад 40 тис. справ і матеріалів, з них понад 6 тис. стосуються мобілізації, проходження військової служби та соціального захисту ветеранів. Нові категорії справ виникли й в інших юрисдикціях: спори щодо оборонних замовлень у господарському судочинстві, встановлення фактів перебування в зоні бойових дій, зникнення безвісти й спадкування в цивільному, злочини проти порядку несення військової служби в кримінальному. Він повідомив про два зареєстровані в парламенті законопроєкти

про створення військових судів, щодо яких на Пленумі ВС висловлено полярні погляди, і про робочу групу ВС для вироблення єдиного бачення. Модератор першої сесії, суддя Великої Палати Олег Ткачук, наголосив на реальному, а не декларативному доступі військових до правосуддя за ст. 55 Конституції України та на історичних витоках військової юстиції. Суддя ВП ВС Олена Губська проаналізувала спори щодо проходження служби, звільнення та соціального забезпечення, зокрема виплат додаткової винагороди 30 тис. і 100 тис. грн за відсутності облікових документів про участь у бойових діях, а також пропорційність обмежень соціальних виплат під час воєнного стану. Суддя ВП ВС Надія Стефанів зосередилася на кримінальних провадженнях щодо військовослужбовців: тонкій межі між самовільним залишенням військової частини та дезертирством, посиленні санкцій, звільненні від відповідальності за поданням командира й доцільності спеціалізованих військових судів. Її теза про потребу спеціальних знань у таких справах робить матеріал корисним і для судових експертів.

Ключові слова: захист прав військовослужбовців, військове право, військові суди, військова юстиція, Верховний Суд, мобілізація, соціальний захист ветеранів, самовільне залишення військової частини, дезертирство, доступ до правосуддя, воєнний стан.

Protecting the Rights of Military Personnel: Chief Justice of the Supreme Court Stanislav Kravchenko and Supreme Court Judges Took Part in a Discussion on the Development of Military Law

Verkhovnyi Sud.

Abstract. The Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine hosted an expert discussion entitled 'Protection of the Rights of Military Personnel: Science and Practice, Synergy and Interdisciplinarity', attended by the Chief Justice and judges of the Supreme Court of Ukraine. Stanislav Kravchenko linked the protection of servicemembers' rights to Ukraine's capacity to act as a democratic state governed by the rule of law in wartime. He reported that at the end of October 2025 the Cassation Administrative Court had

over 40,000 cases and materials pending, more than 6,000 of them concerning mobilisation, military service and the social protection of veterans, and described new war-related categories in other jurisdictions: defence procurement disputes, establishing facts of presence in combat zones, missing persons and inheritance, and crimes against military service. Two bills on military courts registered in Parliament have provoked sharply opposing views at the Plenum, and a Supreme Court working group was set up to develop a common position. Judge Oleh Tkachuk stressed real rather than declaratory access to justice under Article 55 of the Constitution of Ukraine. Judge Olena Hubska examined disputes over service, discharge and social benefits, including the additional remuneration of UAH 30,000 and 100,000 where records of combat participation are missing, and the proportionality of restrictions on payments under martial law. Judge Nadiia Stefaniv discussed criminal proceedings against servicemembers, the thin line between unauthorised absence from a unit and desertion, harsher sanctions, release from liability at a commander's request and the case for specialised military courts. Her emphasis on special knowledge in such cases makes the report relevant to forensic experts.

Keywords: protection of servicemembers' rights, military law, military courts, military justice, Supreme Court of Ukraine, mobilisation, social protection of veterans, desertion, unauthorised absence, access to justice, martial law.

Першоджерело: Верховний Суд. Захист прав військовослужбовців: Голова Верховного Суду Станіслав Кравченко і судді ВС взяли участь у дискусії щодо розвитку військового права. Судова влада України. Реферат оприлюднено в журналі 13.11.2025.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud. Zakhyst prav viiskovosluzhbovtsiv: Holova Verkhovnoho Sudu Stanislav Kravchenko i suddi VS vzialy uchast u dyskusii shchodo rozvytku viiskovoho prava [Protecting the Rights of Military Personnel: Chief Justice of the Supreme Court Stanislav Kravchenko and Supreme Court Judges Took Part in a Discussion on the Development of Milit-

ary Law] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 6 (65). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/16804-zahist-prav-vijskovosluzhbovciv-golova-verhovnogo-sudu-stanislav-kravchenko-i-suddi-vs-vzyali-uchast-u-diskusiyi-shodo-rozvitku-vijskovogo-prava (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

20.11.2025

День захисту дітей: роль суду у забезпеченні прав та інтересів дитини[1]

Малинський районний суд Житомирської області з нагоди Всесвітнього дня дитини (20 листопада) нагадав, що у справах про місце проживання дитини, участь у вихованні, аліменти й позбавлення батьківських прав суди керуються принципом найкращих інтересів дитини. На узагальнених прикладах показано, як суд зважує емоційний зв'язок дитини з кожним із батьків, умови проживання, висновок органу опіки та думку дитини, визначає аліменти за ст. 182 СК України та видає обмежувальні приписи щодо кривдника.

27.11.2025

Принцип найкращих інтересів дитини має визначати кожне рішення у справах, що стосуються дітей – суддя ВС у КЦС[2]

Суддя Касаційного цивільного суду ВС Ольга Ступак на круглому столі «Право на дитинство: виклики сьогодення та перспективи захисту в Україні» в ННІ права КНУ імені Тараса Шевченка наголосила, що принцип найкращих інтересів дитини має визначати кожне рішення щодо дітей. Вона нагадала відмову Великої Палати ВС від презумпції «переваги матері» під впливом справи «М. С. проти України», позицію, що відсутність висновку органу опіки не перешкоджає вирішенню спору, і те, що кожна третя цивільна справа у ВС стосується прав дітей.

12.12.2025

УВАГА! До 06 березня 2026 року до ЦЕКК, судові експерти, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, які в період воєнного стану не підтверджували кваліфікацію судового експерта мають подати документи на підтвердження кваліфікації[3]

Судові експерти, які не працюють у державних спеціалізованих установах, мали продовжене за наказом Мін'юсту від 14.03.2022 № 1138/5 свідоцтво і під час воєнного стану не підтверджували кваліфікацію, мають до 6 березня 2026 року (граничний строк 25 квітня) подати до ЦЕКК заяву й документи про підвищення кваліфікації обсягом не менше 2 кредитів ЄКТС (п. 3 наказу від 06.05.2025 № 1224/5). МКУ імені Пилипа Орлика, включений 27 серпня 2025 року до переліку закладів підготовки судових експертів, разом із Київським тренінг-центром судових експертів набирає групу на 25 грудня 2025 року.

12.12.2025

Огляд судової практики Верховного Суду щодо визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження (ст. 349 КПК України)[4]

Касаційний кримінальний суд у складі ВС підготував тематичний огляд практики щодо визначення обсягу доказів, які підлягають дослідженню, і порядку їх дослідження за ст. 349 КПК України. Наведено ключові рішення Великої Палати ВС та об'єднаної палати ККС, систематизовано позиції про зміну раніше визначеного порядку дослідження доказів, умови визнання недоцільним дослідження неоспорюваних обставин, обов'язок суду переконатися, що обвинувачений правильно розуміє обвинувачення й наслідки такого розгляду, а також про межі оскарження.

15.12.2025

Коли дитина може подати заяву до суду: правові умови та обов'язки учасників розгляду - пояснює Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції[5]

Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції роз'яснило, коли дитина може сама звернутися до суду. Особи від 14 до 18 років особисто здійснюють процесуальні права у справах щодо правовідносин, у яких беруть участь, а суд може залучити їхнього законного представника. Повну процесуальну дієздатність неповнолітній на-

буває в разі реєстрації шлюбу, а з 16 років також у зв'язку з роботою за трудовим договором, записом батьком чи матір'ю дитини або підприємницькою діяльністю. Перелічено процесуальні права й обов'язки учасників справи за ЦПК України.

23.12.2025

Судова практика. Строк дії рішення про визнання фізичної особи недієздатною визначається судом, але не може перевищувати двох років[6]

Рівненський апеляційний суд постановою від 18 грудня 2025 року у справі № 572/5781/24 підтримав відмову військовослужбовцеві та його матері у звільненні її від повноважень опікуна та призначенні сина опікуном над його недієздатною сестрою з інвалідністю з дитинства I групи. Підставами стали відсутність подання органу опіки та піклування, негативний висновок опікунської ради через військову службу заявника та сплив строку дії рішення 2017 року про недієздатність, який за ч. 6 ст. 300 ЦПК не може перевищувати двох років. Враховано постанову ВС у справі № 163/1256/22.

REFERENCES

1. Den zakhystu ditei: rol sudu u zabezpechenni prav ta interesiv dytyny [Children's Day: The Role of the Court in Ensuring the Rights and Interests of the Child]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 20 lystop. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/16861-den-zahistu-ditej-rol-sudu-u-zabezpechenni-prav-ta-interesiv-ditini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pryntsyp naikrashchykh interesiv dytyny maie vyznachaty kozhne rishennia u spravakh, shcho stosuiutsia ditei – suddia VS u KTSS [The Principle of the Best Interests of the Child Must Determine Every Decision in Cases Concerning Children – Judge of the Civil Cassation Court of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 27 lystop. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/16915-princip-najkrashih-inter-

esiv-ditini-maye-viznachati-kozhne-rishennya-u-spravah-sho-stosuyutsya-ditej-suddya-vs-u-kcs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. UVAHA! Do 06 bereznia 2026 roku do TSEKK, sudovi eksperty, yaki ne ye pratsivnykamy derzhavnykh spetsializovanykh ustanov, yaki v period voiennoho stanu ne pidtverdzhuvaly kvalifikatsiiu sudovoho eksperta maiut podaty dokumenty na pidtverdzhennia kvalifikatsii [ATTENTION! By 6 March 2026, Forensic Experts Who Are Not Employees of State Specialised Institutions and Did Not Confirm Their Forensic Expert Qualification During Martial Law Must Submit Documents to the Central Expert Qualification Commission to Confirm Their Qualification]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 12 hrud. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17049-uvaga-vsim-sudovim-ekspertam-do-06-bereznya-2026-roku-do-tsekk-sudovi-eksperti-yaki-ne-e-pratsivnikami-derzhavnikh-spetsializovanikh-ustanov-yaki-v-period-voennogo-stanu-ne-pidtverdzhuvali-kvalifikatsiyu-sudovogo-eksperta-mayut-podati-dokumenti-na-pidtverdzhennya-svoeji-kvalifikatsiji-v-obsyazi-ne-menshe-2-ekts (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Ohliad sudovoi praktyky Verkhovnoho Sudu shchodo vyznachennia obsiahu dokaziv, shcho pidliahaiut doslidzhenniu, ta poriadku yikh doslidzhennia (st. 349 KPK Ukrainy) [Review of the Supreme Court Case Law on Determining the Scope of Evidence Subject to Examination and the Procedure for Its Examination (Article 349 of the Criminal Procedure Code of Ukraine)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 12 hrud. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17042-oglyad-sudovoyi-praktiki-verhovnogo-sudu-shodo-viznachennya-obsyagu-dokaziv-sho-pidlyagayut-doslidzhennyu-ta-poryadku-yih-doslidzhennya-st-349-kpk-ukrayini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Koly dytyna mozhe podaty zaiavu do sudu: pravovi umovy ta oboviazky uchasnykiv rozghliadu - poiasniuie Skhidne mizhrehionalne upravlinnia Ministerstva yustytsii [When a Child Can Apply to Court: Legal Conditions and Obligations of the Participants in the Proceedings – Ex-

plained by the Eastern Interregional Department of the Ministry of Justice]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 15 hrud. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17054-koli-ditina-mozhe-podati-zayavu-do-sudu-pravovi-umovi-ta-obov-yazki-uchasnikiv-rozglyadu---poyasnyuye-shidne-mizhregionalne-upravlinnya-ministerstva-yusticiyi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudova praktyka. Strok dii rishennia pro vyznannia fizychnoi osoby nediiezdatnoiu vyznachaietsia sudom, ale ne mozhe perevyshchuvaty dvokh rokiv [Case Law. The Validity Period of a Decision Declaring a Natural Person Legally Incapable Is Determined by the Court but May Not Exceed Two Years]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 23 hrud. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=17138 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Окуломоторний тест на виявлення обману (ODT)

За технологією EyeDetect стоїть окуломоторний тест на виявлення обману (Ocular-motor Deception Test, ODT), який досліджують з 2009 року. Журнал опублікував огляд наукових праць про нього.

Головний науковий співробітник Converus Inc. д-р Джон Кірчер, його колеги та незалежні дослідники підготували 21 публікацію про ODT. Комерційно тест використовують з 2014 року під назвою EyeDetect, хоча саму технологію почали розробляти ще 2002 року [1].

Наукові результати та проведені дослідження надійності та валідності сучасного поліграфа EyeDetect. Переклад Назаров О.А., листопад 2025

converus TRUTH VALIDATED

Головний науковий співробітник Converus д-р Джон Кірчер, його колеги та незалежні дослідники спільно підготували 21 публікацію про окуломоторний тест на виявлення обману (ODT), який почав комерціалізуватися в 2014 році під назвою EyeDetect.

Рецензовані публікації (12)

1. Вебб, Хакер, Ошер, Кук, Волц, Крістіансон і Кірчер (2009) Рухи очей і розмір зіниць виявляють обман у комп'ютерних анкетах. У Шмороу, Естбрук і Гроотмен (ред.), Основи розширеного пізнання. Нейроергономіка та операт... нейронаука (553-562). Берлін/Гейдельберг: Springer-Verlag. ЛІНК. **Висновки**: (1) Діаметр зіниці та поведінка під час читання є діагностичними ознаками обману та (2) вимірювання ODT можуть доповнювати або бути альтернативою поліграфу чи самооцінці.
2. Webb, Honts, Kircher, Bernhardt & and Cook (2009) Ефективність діаметра зіниці в тесті з порівнянням ймовірних брехень для виявлення обману. Юридична та кримінальна психологія, 14(2), 279-292. (Потрібна передплата) ЛІНК. **Висновки**: (1) Діаметр зіниці є значущою змінною-прогнозувальником обману і (2) діаметр зіниці може бути можливою заміною традиційного вимірювання відносного артеріального тиску.
6. Патнайк, Волц, Кук, Вебб, Раскін і Кірчер (березень 2015 р.) Виявлення обману за допомогою окуломоторних реакцій в лабораторних умовах. Американське психологічне та юридичне товариство, Сан-Дієго, Каліфорнія. ЛІНК. **Висновки**: (1) Рівень точності перехресного валідації становив близько 80% для груп винних і невинних у лабораторних експериментах із використанням дискримінантного аналізу та (2) Рівень точності перехресного валідації становив близько 84% для обох груп із використанням логістичного регресійного аналізу.
7. Кірчер і Раскін (2016) Лабораторні та польові дослідження окуломоторного тесту на виявлення обману. Європейський журнал поліграфії, том 10, номер 4 (38). ЛІНК. **Висновки**: (1) Тест відповідного порівняння (RCT) може сприяти програмам попереднього відбору та періодичного скринінгу, особливо в урядових установах, що займаються правоохоронною діяльністю та національною безпекою; (2)

Огляд наукових досліджень EyeDetect [1]

Перші результати оприлюднили 2009 року: Webb, Hacker, Osher, Cook, Woltz, Kristjansson і Kircher дослідили, як рухи очей і розмір зіниць виявляють обман у комп'ютерних анкетах, а Webb, Honts, Kircher, Bernhardt і Cook — ефективність діаметра зіниці в тесті з порі-

внянням імовірної брехні. Висновки: діаметр зіниці й поведінка під час читання є діагностичними ознаками обману, вимірювання ODT можуть доповнювати поліграф або бути йому альтернативою, а діаметр зіниці може замінити традиційне вимірювання відносного артеріального тиску [1].

Огляд «Наукові результати та проведені дослідження надійності та валідності сучасного поліграфа EyeDetect» українською переклав О. А. Назаров (2025); англомовний оригінал Converus оприлюднила в червні 2024 року [1].

REFERENCES

1. Naukovi zdobutky ta rezultaty i vysnovky doslidzhen shchodo okulomotornoho testu na vyiavlennia obmanu (ODT) z 2009 roku, yaka pochala komertsializuvatysia v 2014 rotsi pid nazvoiu EyeDetect. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 8 lystop. URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-napryami-spetsobladnannya/16770-naukovi-zdobutki-ta-rezultati-i-visnovki-doslidzhen-shchodo-okulomotornogo-testu-na-viyavlennya-obmanu-odt-z-2009-roku-yaka-pochala-komertsializuvatisya-v-2014-rotsi-pid-nazvoyu-eyedetect (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невиріщені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2025. № 6 (65). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2025. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19794-2025-6-65 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2025, № 6 (65) (листопад – грудень 2025 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 52 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua